

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1961/62 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Justitiedepartementet m. m.

1:o Statsrådsberedningen: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 3 januari 1961) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statsrådsberedningen, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statsrådsberedningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Statsrådsberedningen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 713 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 599 000 kronor.

Departementschefen förordar, att en personlig tjänst som byråchef i Br 2 inrättas för statsministerns sekreterare. I samband därmed kan en tjänst i ABr 25 indragas. Medelsbehovet under anslaget ökar till följd härav med i runt tal 8 000 kronor. Därutöver beräknas för automatiska utgiftsstegringar ett belopp av 106 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Segerstedt Wiberg m. fl.* (I: 440) och den andra inom andra kammaren av herr *von Friesen* (II: 496), i vilka hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget under punkt A 1 på andra huvudtiteln om ändring i personalförteckningen,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Nordgren och Hamilton* väckt motion (II: 514), vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts framställning under förevarande punkt i statsverkspropositionen om inrättande av en ny tjänst som byråchef i Br 2.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna I: 440 och II: 514.

Utskottet. Motiveringen för motionsyrkandena om avslag på förslaget om inrättande av en byråchefstjänst i lönegrad Br 2 för statsministerns sekreterare i stället för nuvarande tjänst i lönegrad ABr 25 synes främst vara att ett bifall till förslaget skulle föregripa ett framtida ställningstagande till frågan om ett särskilt regeringskansli. Såsom anförts i motionerna I: 440 och II: 496 har denna fråga behandlats av författningsutredningen i dess betänkande angående regeringsarbetet (SOU 1958: 14). Utskottet vill i anledning härav erinra om att såväl den nuvarande som den föreslagna tjänsten för statsministerns sekreterare innebär förordnande tills vidare. Utskottet anser därför inte de av motionärerna anförda synpunkterna utgöra hinder för ett bifall till förslaget. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motioner.

Då utskottet inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 440 och II: 496 samt II: 514

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statsrådsberedningen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statsrådsberedningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till statsråden utan departement, <i>förslagsvis</i>	255 000
2. Lönefyllnad åt statsministern	6 000
3. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	136 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	155 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	152 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000
	Summa kronor 713 000

c) till *Statsrådsberedningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 713 000 kronor.

2:o) Statsrådsberedningen: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 2), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 4 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till Statsrådsberedningen: Omkostnader för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

3:o) Justitiedepartementet: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 2 och 3) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för justitiedepartementet, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Justitiedepartementet: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 161 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 968 000 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar departementschefen medel för uppflyttning av följande tjänster, nämligen en tjänst som förste kanslisekreterare i Ao 23 till tjänst som byrådirektör i Ao 26 (medborgarskapsbyrån), en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång till förste aktuarie i Ae 23 (statssekreteraravdelningen; särskilda statistiska och andra uppgifter i samband med kriminalvårdsfrågor m. m.), en tjänst som kontorist i Ae 9 till tjänst som kansliskrivare i Ae 10 (departementschefens sekreterare) och tre tjänster som kanslibitråde i Ae 7 till tjänster som kontorist i Ae 9 (byrån för nådeärenden, statssekreteraravdelningens skrivcentral samt medborgarskapsbyrån, avsedd för medborgarskaps- och tryckfrihetsexpeditionerna).

Vidare förordas att en tjänst som förste kanslisekreterare i Ae 23 och en tjänst som förste kansliskrivare i Ae 12 överföres till ordinarie stat. Därjämte föreslås att en tjänst som extra föredragande i Ag 23 utbytes mot en tjänst som förste kanslisekreterare i Ae 23. Slutligen anses två tjänster som kanslisekreterare i Ao 19 böra utgå ur personalorganisationen.

De framställda förslagen ökar medelsbehovet under anslaget med 20 000 kronor. Härtill kommer automatiska utgiftsstegringar å 173 000 kronor. Anslaget föreslås således skola uppföras med 2 161 000 kronor.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen i förevarande sammanhang anmälda förslag om vissa tjänsteförändringar.

Då utskottet inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för justitiedepartementet, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62.

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i>	51 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	787 000
3. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	400 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	504 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	385 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	34 000
Summa kronor 2 161 000	

c) till *Justitiedepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 161 000 kronor.

4:o *Justitiedepartementet*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 3 och 4), vilket innebär en med 5 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 162 000 kronor.

5:o *Justitiedepartementet*: *Svensk författningssamling*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 4), vilket innebär en anslagsminskning med 30 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet*: *Svensk författningssamling* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

6:o *Lagberedningen*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 4 och 5), vilket innebär en med 122 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lagberedningen* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 315 000 kronor.

7:o) **Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 5), innebärande oförändrat anslag, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kronor.

8:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 5 och 6), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 400 000 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

9:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 6), vilket bl. a. innebär att medel beräknas för ett FN-seminarium över ämnet administrativt rättsskydd med särskild tonvikt på frågan om kontroll över förvaltningen genom parlamentsorgan, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

Justitiekanslersämbetet och riksåklagarämbetet

10:o) **Justitiekanslersämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 7), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	171 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	117 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	51 500
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 500
	<hr/>
	Summa kronor 345 000

b) till *Justitiekanslersämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 345 000 kronor.

11:o) **Justitiekanslersämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 7 och 8), vilket innebär en med 2 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

12:o) **Riksåklagarämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 8 och 9), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 43 000 kronor till följd av automatiska utgiftsstegringar, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för riksåklagarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	209 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> . . .	127 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	78 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 000
	Summa kronor 420 000

b) till *Riksåklagarämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 420 000 kronor.

13:o) **Riksåklagarämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 9), innebärande en med 1 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksåklagarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kronor.

Domstolarna

Departementschefen lämnar till en början en allmän översikt av arbetsläget och andra förhållanden berörande domstolarna. Utskottet får härutinnan hänvisa till propositionen s. 10—13.

14:o) **Högsta domstolen m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 13—16) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 234 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 668 000 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar departementschefen medel — 1 000 kronor — för uppflyttning av ett kontorsbiträde i Ao 5 till kanslibiträde i Ao 7 (skrivavdelningen).

Från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skall bestridas bl. a. ersättningar till sakkunniga biträden som av högsta domstolen tillkallats i vatten- och patentmål. Med hänsyn särskilt till den tekniska utvecklingen har det visat sig erforderligt att jämväl i andra fall infordra särskilda sakkunnigutlåtanden. Det föreslås därför att från nämnda post får bestridas kostnader även för dylika utlåtanden, i den mån högsta domstolen så finner påkallat. Posten anses för ändamålet böra uppräknas med 2 000 kronor. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, föreslås redan under budgetåret 1960/61 anslaget få användas för kostnader av ifrågavarande slag.

Anslaget uppräknas till följd av automatiska utgiftsökningar med 563 000 kronor.

Utskottet har i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen anmält förslag till viss tjänsteförändring.

Då utskottet inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 636 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	579 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	949 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	64 000

Summa kronor 4 234 000

c) till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 234 000 kronor.

15:o) **Högsta domstolen m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 16 och 17), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 285 000 kronor.

16:o) **Regeringsrätten: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, s. 17), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 161 000 kronor till följd av automatiska utgiftsökningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	772 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .	22 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	231 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 000

Summa kronor 1 041 000

b) till *Regeringsrätten: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 041 000 kronor.

17:o) **Regeringsrätten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 18), vilket innebär en med 2 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Regeringsrätten: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

18:o) **Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 18), innebärande en uppräknig av anslaget med 5 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

19:o) **Hovrätterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 18—40) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för hovrätterna, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Hovrätterna: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 11 187 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 9 638 000 kronor.

Sedan dåvarande presidenten i hovrätten över Skåne och Blekinge Ivar Wieslander den 8 mars 1957 erhållit uppdrag att utreda frågan om en omreglering av hovrätternas domsområden, har han den 5 augusti 1959 överlämnat betänkande i ämnet (SOU 1959: 27).

En närmare redogörelse för utredningens förslag samt däröver avgivna yttranden finnes intagen i propositionen (s. 23—37) till vilken torde få hänvisas.

Departementschefen redovisar till en början sitt ställningstagande till frågan angående en omreglering av hovrätternas domsområden och anför därvid bl. a. följande.

Vid den utredning som nu verkställts av särskild sakkunnig har undersökts i vad mån omreglering av hovrätternas domkretsar är erforderlig, och olika tänkbara alternativ till en sådan omreglering har övervägts. Utredningen har lett till förslag om inrättande av en ny hovrätt — med tre avdelningar och med säte i Örebro — genom utbrytning från Svea hovrätt huvudsakligen av Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län. Förslaget är icke nytt. Frågan om inrättande av en dylik hovrätt övervägdes i samband med att vid 1939 års riksdag framlades förslag om bildande av en hovrätt för Västra Sverige. Det ansågs emellertid då, att spørgsmålet om Svea hovrätts uppdelning icke var moget att slutligt avgöras.

Såsom utredningsmannen har redovisat finns vissa beaktansvärda skäl för att Svea hovrätt delas upp genom att en särskild hovrätt inrättas för de nämnda länen. I remissyttrandena har emellertid anförts åtskilliga erinringar mot förslaget. Med hänsyn till vad som framkommit vid remissbehandlingen synes det tveksamt om det är en lämplig åtgärd att nu inrätta ytterligare en hovrätt. De förbättrade kommunikationerna har i väsentlig grad reducerat avståndens betydelse. Det måste vidare ur rättskipningssynpunkter anses olämpligt att ha överrätterna splittrade på ett stort antal mindre enheter. Det kan ifrågasättas om två- och treavdelningshovrätter organisationsmässigt sett är fullt bärkraftiga. I stället bör eftersträvas att i större utsträckning bilda enheter med fyra eller fem avdelningar. Detta syfte kan vinnas genom omdispositioner av de nuvarande domkretsarna, varvid alltså i varje fall någon ökning av antalet hovrätter icke är påkallad. Tydligt är emellertid, att dessa omdispositioner måste bli ganska omfattande och gripa över hela organisationen, om en radikal förbättring skall kunna ernås. Den föreliggande utredningen ger icke tillräckligt underlag för ställningstagande till en så genomgripande reform. Mera väsentliga ändringar i den nuvarande organisationen torde därför behöva ytterligare utredas. I detta sammanhang bör även erinras om att frågan om underrättsorganisationens slutliga utformning ännu ej prövats av statsmakterna.

I detta läge kan det måhända ligga nära till hands att tills vidare bibehålla hovrätternas domkretsar orubbede och ännu en tid framåt i mån av behov förstärka de befintliga enheterna. Emellertid har Svea hovrätts tillväxt nu fortskridit så långt, att påtagliga nackdelar därav börjat framträda. Hovrätten har själv i sitt remissyttrande gjort gällande, att kritiken mot dess organisation är överdriven, men det synes ej kunna förnekas, att den stora personalkadern i hovrätten och de i hovrättens domkrets ingående underrätterna försvårar det administrativa arbetet liksom också hovrättens uppsikt över domarrekruteringen och utbildningen av domaraspiranter. Eftersom nya personalförstärkningar vid hovrätten kan bli aktuella med hänsyn till den ökande arbetsbördan synes därför böra övervägas att minska

hovrättens domsområde utan avvaktan på den större reform av hovrättsorganisationen som nyss antytts. Hovrätten har visserligen sagt sig hysa farhågor för att en minskning av hovrätten kan göra rekryteringsbasen till vattendomstolarna för liten. Den reduktion av hovrätten som närmast kan komma i fråga torde emellertid knappast kunna på ett mera avgörande sätt påverka hithörande problem. I första hand synes nämligen böra komma i fråga att minska hovrättens domkrets genom att flytta Värmlands län till hovrätten för Västra Sverige. Frågan härom har undersökts av utredningsmannen, och skälen för och mot en sådan flyttning har sålunda blivit belysta genom utredningen och remissbehandlingen. Vad som därvid framkommit ger icke belägg för att omflyttningen skulle innebära någon försämring för den rättssökande allmänheten och för åklagare och advokater. Fler-talet av de mål från Värmlands län som föres vidare till hovrätten handlägges redan nu vid hovrättsting i Karlstad, en ordning som får förutsättas bli bibehållen även efter överflyttning av länet till hovrätten för Västra Sverige. För denna hovrätt skulle flyttningen medföra en ökning av arbetsbelastningen motsvarande ungefär kapaciteten hos en avdelning. Motsvarande minskning skulle med nuvarande arbetsbörda inträffa för Svea hovrätt. Antalet avdelningar vid hovrätten för Västra Sverige skulle alltså öka från nuvarande 4 (3 ordinarie och en extra) till 5.

Hovrätten för Västra Sverige har för närvarande — oavsett om dess domkrets utökas eller ej — behov av ökade lokalutrymmen. Enligt vad som upplysts har byggnadsstyrelsen påbörjat en undersökning av möjligheterna att tillgodose detta behov. Vid undersökningen bör beaktas jämväl det ökade lokalbehov som kan föranledas av den nu ifrågasatta utvidgningen av hovrättens domkrets.

En överflyttning av Värmlands län till hovrätten för Västra Sverige synes böra förberedas så att den skulle kunna träda i kraft från och med den 1 januari 1963.

Departementschefen övergår därefter till att behandla hovrätternas anslagsäskanden.

Departementschefen biträder Svea hovrätts förslag om en tjänst vid vattenöverdomstolen såsom vattenrättsråd, med agrikulturteknisk utbildning, i Bo 3 jämte avlöningsförstärkning. Vidare tillstyrkes att en tjänst som kontorsbiträde inrättas vid Svea hovrätt. Övriga personalförstärkningar föreslås alltjämt få ges provisorisk karaktär och tillgodoses ur den under anslaget befintliga medelsreserven, som bör bibehållas oförändrad. Kungl. Maj:t bör emellertid som hittills äga befogenhet att, då det visar sig oundgängligt, vidtaga förstärkningar av hovrätternas ledamotsorganisation.

Departementschefen finner det synnerligen angeläget att hovrätterna noga tillvaratager alla möjligheter till rationaliseringar och förenklingar i arbetet och att göromål så långt möjligt anförtros icke rättsbildad personal. I detta sammanhang framhålles även önskvärdheten av att — i avvaktan på ett ställningstagande till frågan om en gemensam domarkarriär — tillfälle beredes stadsdomare att för kortare tid tjänstgöra i statlig domstol och statlig domare att på motsvarande sätt tjänstgöra i rådhusrätt.

De förordade förslagen ökar medelsbehovet under anslaget med 60 900 kronor. För automatiska utgiftsstegringar beräknas ett belopp av 1 488 100

kronor. Anslaget föreslås alltså för budgetåret 1961/62 höjt med tillhoppa 1 549 000 kronor och uppfört med 11 187 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wirmark m. fl.* (I: 344) och den andra inom andra kammaren av herr *Allard m. fl.* (II: 403), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts framställning angående Hovrätterna: Avlöningar måtte uttala, att en överföring av Värmlands län till hovrätten för Västra Sverige icke nu bör komma till stånd,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sundin* och *Nils-Eric Gustafsson* (I: 342) och den andra inom andra kammaren av herrar *Larsson* i Norderön och *Fälldin* (II: 395), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning av frågan om var vattenöverdomstolen bör vara förlagd och om den eventuellt bör uppdelas på olika orter.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 403 och II: 395.

Utskottet. Arbetsbelastningen vid hovrätterna har aktualiserat frågan om en ändring av domkretsindelningen för dessa. I likhet med departementschefen anser utskottet det inte vara en lämplig åtgärd att nu inrätta ytterligare en hovrätt liksom att frågan om mera väsentliga ändringar i den nuvarande organisationen kräver ytterligare utredning. I detta läge kan det finnas skäl för att — såsom uttalats i motionerna I: 344 och II: 403 — inte nu fatta beslut om överföring av Värmlands län till hovrätten för Västra Sverige. Utskottet har emellertid funnit de av departementschefen åberopade motiven för en sådan överflyttning övertygande och har således ingen erinran mot att överflyttningen förberedes så att den skulle kunna träda i kraft från och med den 1 januari 1963. Utskottet utgår därvid från att en sådan partiell ändring av domkretsindelningen inte behöver verka hindrande för en mera genomgripande reform av hovrättsorganisationen. Vid en sådan reform torde det vara naturligt, att frågan om vattenöverdomstolens förläggning blir föremål för prövning. Att såsom föreslagits i motionerna I: 342 och II: 395 nu föranstalta om särskild utredning av denna fråga synes utskottet därför inte erforderligt. Utskottet vill även erinra om att lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet enligt sina direktiv har att undersöka möjligheterna att förlägga statliga ämbetsverk och annan statlig verksamhet till orter utanför Stockholms-området. Mot bakgrunden av det anförda avstyrker utskottet motionerna.

Förslaget om inrättande av en tjänst vid vattenöverdomstolen som vattenrättsråd med agrikulturteknisk utbildning ävensom vad departementschefen i övrigt föreslagit rörande hovrätternas personalorganisation kan utskottet tillstyrka.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för hovrätterna, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för hovrätterna att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 308 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	55 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 101 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 555 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	168 000
	<hr/>
	Summa kronor 11 187 000

c) till *Hovrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 11 187 000 kronor;

II. att motionerna I: 344 och II: 403 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 342 och II: 395 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

20:o) **Hovrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 40—42), vilket innebär en minskning av anslaget med 8 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 991 000 kronor.

21:o) **Häradsrätterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 42—54) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för häradsrätterna, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för häradsrätterna att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Häradsrätterna: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 25 707 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 21 457 000 kronor.

Såsom anmälts i 1960 års statsverksproposition har särskilda sakkunniga

den 5 februari 1959 tillkallats för utredning av frågan om ändrad lönegruppsindelning för rikets domsagor. De sakkunniga har den 27 juni 1960 avgivit betänkande i ämnet. En redogörelse för detta samt däröver avgivna yttranden har intagits i propositionen (s. 42—47). Till denna redogörelse torde utskottet få hänvisa.

Departementschefen anför att det framlagda förslaget till lönegruppsindelning upptar oförändrat fem lönegrupper för domsagorna. Dessa har därvid fördelats på 8 domsagor i grupp I, 25 domsagor i grupp II, 31 domsagor i grupp III, 46 domsagor i grupp IV samt 8 domsagor i grupp V. I likhet med vad som tidigare skett bör denna ram fastställas av riksdagen, varefter det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom densamma omflytta domsagorna. Därutöver bör Kungl. Maj:t erhålla riksdagens bemyndigande att med anledning av stads förening med domsaga eller annat särskilt förhållande verkställa uppflyttningar motsvarande högst sex domsagors hänförande till närmast högre lönegrupp. Fullt genomförd kommer den nya indelningen att medföra en årlig utgiftsökning med 36 500 kronor.

Departementschefen övergår därefter till att behandla hovrätternas anslagsäskanden.

Kungl. Maj:t har den 21 oktober 1960, med stöd av 1 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende, förordnat att rådhusrätten i Lidköping skall upphöra den 1 januari 1961 och att staden samma dag skall i judiciellt avseende förenas med Kinnefjärdings, Kinne och Kållands domsaga. I domsagan föreslås skola inrättas ytterligare två tjänster för icke rättsbildad personal. Vidare har beräknats att en hovrättsfiskal skall avlönas ur medelsreserven och tjänstgöra i domsagan.

Kungl. Maj:t har vidare den 3 juni 1960, med stöd av nyssnämnda lag av år 1932, förordnat att rådhusrätten i Ystad skall upphöra den 1 januari 1961 och att staden samma dag i judiciellt avseende skall förenas med Vemmenhögs, Ljunits och Herrestads domsaga. I denna domsaga anses böra inrättas en tjänst som tingsdomare i Bo 1 samt ytterligare två tjänster för icke rättsbildad personal.

Departementschefen uppehåller sig härefter något vid den allmänna arbetssituationen i domsagorna. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen (s. 52).

Departementschefen anser, att fem nya tingsdomartjänster bör inrättas. Härjämte bör den tingsdomartjänst som år 1959 beslutats för Skövde domsaga men som till följd av särskild framställning från häradshövdingen i domsagan icke tillsatts, utnyttjas för annan domsaga. Sammanlagt bör sålunda sex dylika tjänster stå till förfogande. På framställning av hovrätterna bör även en tingsdomartjänst inrättas i var och en av Södra Roslags, Solna, Bräkne och Karlshamns, Luggude och Gällivare domsagor. Därvid bör tingssekreterartjänsterna slopas i Södra Roslags, Bräkne och Karlshamns, Luggude och Gällivare domsagor.

Hovrätterna har begärt att ett antal tjänster inrättas för biträden som hit-

tills avlönats ur medelsreserven men vilka stadigvarande erfordras inom den ordinarie personalorganisationen. Departementschefen tillstyrker inrättande av 20 sådana tjänster.

Med hänsyn till sitt bedömande av arbetssituationen i domsagorna anser departementschefen att medelsreserven under anslaget bör uppräknas med 952 000 kronor.

Häri inbegripes ett belopp av 215 000 kronor att i första hand göra det möjligt för Kungl. Maj:t att träffa beslut jämlikt bestämmelserna i 1932 års lag om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende. Beträffande medelsreservens användning erinras om nödvändigheten att företrädesvis utnyttja icke rättsbildad personal för kansliarbetet, tingsnotarier för att biträda domarna i deras verksamhet samt att i görligaste mån begränsa användningen av fiskalernas arbetskraft. I detta sammanhang nämnes, att frågan om ökad behörighet för såväl tingsnotarier som icke rättsbildade biträden är föremål för övervägande inom departementet.

De framlagda förslagen föranleder, att anslaget för budgetåret 1961/62 uppräknas med 1 079 000 kronor. Härtill kommer 3 171 000 kronor för automatiska utgiftsökningar. Anslaget föreslås sålunda för budgetåret 1961/62 uppfört med 25 707 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för häradsrätterna, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;
- b) godkänna följande avlöningsstat för häradsrätterna att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	10 557 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	9 222 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 523 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	396 000
	Summa kronor 25 707 000

- c) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 25 707 000 kronor.

22:o) **Häradsrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 54 och 55), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 77 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 527 000 kronor.

23:o) **Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 55 och 56), vilket innebär en med 200 000 kronor minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

24:o) **Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 56), vilket innebär en anslagsminskning med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

25:o) **Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 56), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

26:o) **Vattendomstolarna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, s. 57—61) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vattendomstolarna, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för vattendomstolarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Vattendomstolarna: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 214 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 440 000 kronor.

Vattenöverdomstolen har anmält, att en förstärkning av personalen vid Nedre Norrbygdens vattendomstol är påkallad. Därest icke personalförstärkning tillföres domstolen, är betydande förseningar att befara beträffande vissa brådskande mål inom Skellefte älvs nederbördsområde, i första hand handläggningen av målen om Hornavans reglering och korttidsreglering i älven, stadium III. Vattenöverdomstolen anser det vanskligt att bedöma för hur lång tid förstärkningen kan vara erforderlig. Med hänsyn till det antal

mål, som under de närmaste 5—10 åren väntas komma att anhängiggöras vid Skellefteälvsavdelningen, torde emellertid behov av förstärkning föreligga för större delen av 1960-talet. Då det icke synes orealistiskt att räkna med, att detta behov om några år i viss utsträckning skall kunna tillgodoses med personal, som för närvarande är sysselsatt med mål från Ume älvs nederbördsområde, bör dock enligt vattenöverdomstolens mening de nu aktuella tjänsterna tills vidare endast inrättas såsom extra tjänster. För att tjänsterna skall kunna göras lockande för högt kvalificerade och erfarna befattningshavare, anser vattenöverdomstolen att innehavarna bör komma i åtnjutande av de löneförmåner, som är förenade med motsvarande ordinarie tjänster.

Departementschefen anför, att av den lämnade redogörelsen framgår att arbetsläget vid en av vattendomstolarna är ansträngt. Trots den avsevärda utbyggnad av vattendomstolarnas organisation som skett de senaste åren anser departementschefen därför, i likhet med statskontoret, en ytterligare förstärkning påkallad. På skäl som vattenöverdomstolen anfört bör medel därvid anvisas för inrättande av extra tjänster.

Det synes departementschefen emellertid icke ändamålsenligt och arbetsekonomiskt motiverat att på sätt som hittills skett förelägga riksdagen förslag till förstärkningar av förevarande art, bestämda i detalj till tid och storlek. Arbetsbelastningen vid de olika vattendomstolarna skiftar från tid till annan. Särskilt gäller detta de norrländska vattendomstolarna, som till mycket stor del är sysselsatta med mål om kraftverk och vattenregleringar. Förhållandena kan, på grund av skiftande utbyggnadsplaner och nederbördsförhållanden m. m., utveckla sig så att under en period ett flertal vid en domstol anhängiga mål fordrar en skyndsam behandling, medan det under en annan period kan vara en jämnare arbetsbelastning. Vad nu sagts gäller i viss mån även vid de sydliga vattendomstolarna. En viss elasticitet i vattendomstolarnas organisation torde därför böra eftersträvas.

Departementschefen anser det av dessa skäl lämpligt att en medelsreserv beräknas under anslaget icke-ordinarie post som möjliggör för Kungl. Maj:t att i förekommande fall tillföra vattendomstolarna den extra förstärkning som kan prövas erforderlig. Reserven bör motsvara kostnaderna för följande personal, nämligen vattenrättsdomare under sammanlagt 18 månader i Bg 3 jämte avlöningsförstärkning 4 200 kronor, 2 vattenrättsingenjörer i Bg 3 jämte avlöningsförstärkning 2 400 kronor, 2 vattenrättssekreterare i Ag 23, 1 kontorist i A 9, 1 kanslibiträde i A 7 samt 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål. Kostnaderna härför uppgår till 292 000 kronor. Med hänsyn till den extra förstärkning till Mellanbygdens vattendomstol, för vilken medel för budgetåret 1960/61 finnes anvisade, anses anslaget för ändamålet behöva höjas med endast (292 000 — 70 000) 222 000 kronor. För en förstärkning under budgetåret 1960/61 har i annat sammanhang begärts riksdagens medgivande att den i avlöningsstaten för vattendomstolarna upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal får överskridas med högst 80 000 kronor.

Anslaget uppräknas för budgetåret 1961/62 dessutom med 552 000 kronor för automatiska utgiftsökningar.

Utskottet. I likhet med departementschefen anser utskottet, att en viss elasticitet i vattendomstolarnas organisation bör eftersträvas. Med hänsyn härtill och under erinran om att riksdagen numera medgivit överskridande för ändamålet av berörda anslagspost för innevarande budgetår biträder utskottet förslaget om en särskild medelsreserv under anslagets icke-ordinariepost.

Då utskottet inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för vattendomstolorna, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för vattendomstolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 666 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	60 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 508 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	917 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	63 000
Summa kronor	4 214 000

c) till *Vattendomstolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 4 214 000 kronor.

27:o) *Vattendomstolorna*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 61—63), vilket innebär en nedräkning av anslaget med 11 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vattendomstolorna*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 613 000 kronor.

28:o) *Tekniska hjälpmedel m. m. vid domstolsväsendet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 63), vilket i fråga om medelsanvisningen innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tekniska hjälpmedel m. m. vid domstolsväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

29:o) **Blanketter för domstolsväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 63 och 64), vilket innebär en ökning av anslaget med 110 000 kronor med hänsyn till den väntade belastningen, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Blanketter för domstolsväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

Rättegångsväsendet i allmänhet

30:o) **Ersättning åt domare, vittnen och parter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, s. 65), vilket innebär en med 100 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 7 400 000 kronor.

31:o) **Kostnader enligt lagen om fri rättegång.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 65), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 1 000 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor.

32:o) **Understöd för utomprocessuell rättshjälp.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 65 och 66), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Understöd för utomprocessuell rättshjälp* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

33:o) **Tornedalens rättshjälpsanstalt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 66 och 67), vilket innebär en höjning av anslaget med 13 000 kronor, hemställer utskottet,
att riksdagen må
a) godkänna följande stat för Tornedalens rättshjälpsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ...	88 100
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 800
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 800

Statsutskottets utlåtande nr 2 år 1961

O m k o s t n a d e r

Omkostnader, förslagsvis	18 300
	<hr/>
Summa kronor	132 000

b) till *Tornedalens rättshjälpsanstalt* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 132 000 kronor.

34:o) **Efterutbildning inom rättegångsväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 67), vilket innebär att från förevarande anslag skall bestridas kostnader jämväl till kurser för utbildning av icke rättsbildad personal vid de statliga domstolarna under andra huvudtiteln samt i fråga om medelsanvisningen en uppräknig av anslaget med 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Efterutbildning inom rättegångsväsendet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Fångvården m. m.

Departementschefen lämnar inledningsvis vissa uppgifter rörande det nuvarande läget inom fångvården och redovisar vissa beräkningar angående utvecklingen i fråga om fångantalet. Härutinnan får utskottet hänvisa till propositionen (s. 68—71).

35:o) **Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 71—77) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fångvårdsstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 619 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 347 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsens nuvarande personalorganisation, häri inräknat interneringsnämndens och ungdomsfängelnsnämndens personal, fastställdes vid 1960 års riksdag efter förslag i propositionen nr 87. Styrelsen tillfördes därvid 16 nya tjänster. För att möjliggöra en viss elasticitet i organisationen beräknades därjämte under anslaget ett belopp av 70 000 kronor för anställande av extra arbetskraft efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Efter framställning av fångvårdsstyrelsen har Kungl. Maj:t genom beslut den 17 augusti 1960 medgivit styrelsen att med anlitande av nämnda medelsreserv under budgetåret 1960/61 inrätta en förste byråsekreterarejänst i Ag 21 för att avlasta kanslibyråchefen vissa löpande arbetsuppgifter. Med hänsyn till vad styrelsen anfört om behovet av tjänsten tillstyrker departe-

mentschefen, att den uppföres som extra ordinarie. Medelsreserven, vilken inberäknat höjningen av det rörliga tillägget f. n. uppgår till 78 000 kronor, föreslås minskad med ett motsvarande belopp och för budgetåret 1961/62 bestämd till 50 000 kronor.

Om den nuvarande innehavaren av tjänsten såsom byråchef i Be 1, vilken tillika innehar förordnande att vara generaldirektörens ställföreträdare, utnämnes till hovrättsråd, föreslås Kungl. Maj:t få tillsätta byråchefstjänsten i lönegrad Br 1.

Med anledning av styrelsens omorganisation bör å övergångsstat uppföras en byråingenjörstjänst i Ao 19 och en kontorsskrivarejänst i Ao 13, medan en å övergångsstat nu uppförd aktuarietjänst i Ao 19 bör utgå.

Det s. k. centrala fångregistret föreslås i fortsättningen skola benämnas fångvårdsstyrelsens centralregister.

För automatiska utgiftsstegringar beräknas ett belopp av 272 000 kronor, varmed anslaget höjes.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fångvårdsstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	633 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 339 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	591 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	39 000
	Summa kronor 2 619 000

c) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 619 000 kronor.

36:o) **Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 77—79), vilket innebär en minskning av anslaget med 53 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 354 000 kronor.

37:o) **Fångvårdsanstalterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 37, s. 79—103) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fångvårdsanstalterna, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 42 922 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 36 855 000 kronor.

Departementschefen lämnar inledningsvis vissa uppgifter om beläggningen på fångvårdsanstalterna samt om pågående och planerade utbyggnader av anstaltsorganisationen. Utskottet får härutinnan hänvisa till propositionen (s. 93 och 94).

Enligt fångvårdsstyrelsen har till följd av bristande differentieringsmöjligheter vissa ogynnsamma företeelser, bl. a. en allvarlig försämring av det allmänna disciplinläget, uppstått inom anstaltsgrupperna för ordinärt manligt klientel. För att förbättra den allmänna disciplinen anser styrelsen det nödvändigt att särskilt svårbehandlade intagna, vilka nu finns spridda på räjongernas alla slutna anstalter, för längre perioder kan hållas avskilda från umgänget med andra intagna. Styrelsen föreslår, att de slutna anstalterna i Luleå, Örebro, Jönköping och Halmstad, i avvaktan på tillkomsten av de nya centralanstalterna med deras planerade utrymmen för svårbehandlade, tills vidare får utnyttjas som specialanstalter för sådant klientel inom respektive anstaltsgrupper. För att ytterligare förbättra differentieringsmöjligheterna och samtidigt öka tillgången på platser, varvid styrelsen räknat med en toppbeläggning under nästa budgetår av minst 6 000, föreslår styrelsen att sex nya öppna anstalter efter förebild av Ulriksforsanstalten med dess brett upplagda industribetonade arbetsdrift skall uppföras. Anstalterna, som var och en skall ha 120 platser, skall utformas så att det med hänsyn till förlägningsförhållanden, arbetsmöjligheter och arbetsinkomst framstår som en klar förmån att bli överflyttad dit från annan anstalt. Mot denna bakgrund uppdrar styrelsen även vissa riktlinjer för behandlingsarbetet, innebärande i huvudsak att de intagna på ett påtagligt sätt måtte bibringas uppfattningen att det lönar sig att arbeta och vara skötsam, medan upprepade disciplinförseelser medför risk för att bli överförd till specialanstalt.

I likhet med fångvårdsstyrelsen anser departementschefen att åtgärder nu bör vidtagas för att förbättra den allmänna disciplinen och tillstyrker därför styrelsens förslag att de nämnda anstalterna omändras till specialanstalter för svårbehandlade.

Utan att nu taga ställning till frågan om flera öppna anstalter tillstyrker departementschefen att en dylik anstalt uppföres i Tillberga.

Departementschefen ansluter sig även i huvudsak till vad fångvårdsstyrelsen i övrigt föreslagit i fråga om riktlinjerna för behandlingsarbetet på anstalterna.

I det följande redovisas departementschefens ställningstaganden till de i styrelsens framställning framförda särskilda yrkandena.

Tjänsteförändringar

Med anledning av planerad utökning av arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna i Karlstad och Kristianstad förordas att en yrkesmästaretjänst i Ae 11 vid vardera anstalten inplaceras i lönegrad Ae 12. Av samma skäl tillstyrkes vidare att en förste förmanstjänst i Ae 9 vid anstalten i Karlskrona utbytes mot en tjänst som yrkesmästare i Ae 10.

I anslutning till förslag av fångvårdsstyrelsen föreslås att 38 extra ordinarie och 15 extra tjänster överföres till ordinarie respektive extra ordinarie stat.

Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 föreslås på grund av bestämmelserna om reglerad befordringgång ökade med 10 till 36.

Personalförstärkningar m. m. vid befintliga anstalter

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 9 oktober 1959 en särskild sakkunnig för att utreda frågan angående fångvårdsanstalternas behov av tillsynspersonal efter arbetstidsförkortningens genomförande. Utredningsmannen framlade den 17 mars 1960 efter samråd med fångvårdsstyrelsen och Sveriges fångvårdsmannaförbund såsom ett första avsnitt i utredningsarbetet förslag till provisorisk avvägning av ifrågavarande personalbehov för genomförande av 45-timmars arbetsvecka från och med den 1 april 1960.

På grundval av nämnda utredningsförslag har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 18 och den 25 mars 1960 för tillämpning från och med den 1 april 1960 medgivit fångvårdsstyrelsen att dels som ett led i arbetstidsförkortningen tillämpa fem dagars arbetsvecka året runt för fångvårdens arbetsdrift och dels med anlitande av för ändamålet beräknad medelsreserv under anslaget — i avvaktan på utredningsmannens fortsatta översyn — inrätta sammanlagt 98 extra tjänster för tillsynspersonal även som i anslutning härtill 5 extra tjänster för ekonomipersonal, dock längst för tiden till och med den 31 mars 1961. Härvid har förutsatts att styrelsen skall ha möjlighet att i samråd med utredningsmannen under provisorietiden vidtaga erforderliga jämkningar i anstalternas personaluppsättningar. Avsikten är att utredningsmannens slutliga förslag skall föreligga till prövning före utgången av den tid för vilken medgivandet gäller.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av utredningsmannens kommande förslag besluta om inrättande av extra tjänster för berörd personal i den utsträckning som kan finnas påkallad och sedermera för riksdagen anmäla vidtagna åtgärder. Departementschefen föreslår att den medelsreserv för arbetstidsförkortningens genomförande som för innevarande budgetår anvisats under anslaget och som, inberäknat höjningen av det rörliga tillägget, uppgår till 1 738 000 kronor beräknas jämväl för budgetåret 1961/62.

Det förordas att den i avlöningsstaten nu upptagna anslagsposten till avlöningar till personal vid nya anstalter och förläggningar utgår, varvid medelsanvisningen under posten — med undantag av ett icke utnyttjat, för extra personal beräknat belopp av 1 000 000 kronor, vilket bör indragas — bör fördelas på anslagsposterna till övrig icke-ordinarie personal och rörligt tillägg.

Departementschefen tillstyrker, att det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda särskilda förslagsanslaget Fångvårdsanstalterna: Driftkostnader för tillfälliga förläggningar utgår och att nuvarande medelsanvisning under anslaget fördelas på vederbörliga poster under anstalternas avlönings- och omkostnadsanslag.

Nuvarande medelsanvisning under icke-ordinarieposten för psykometriskt arbete vid Långholmens psykiatriska avdelning föreslås höjd med 6 500 kronor till 14 000 kronor. Vidare beräknas under samma post en ökad medelsanvisning med 2 000 kronor för fritidsledare vid anstalterna.

Anstalterna i Karlstad, Kristianstad och Malmö föreslås tillförda vardera en yrkesmästaretjänst i Ae 10, anstalten i Östersund en förste förmanstjänst i Ae 9 samt anstalten i Karlskrona en yrkesmästaretjänst i Ae 12. I fråga om sistnämnda anstalt beräknas därjämte medel för 3 vaktkonstaplar i Ae 8. Vidare tillstyrkes att vid anstalten Härlanda inrättas en överkonstapels-tjänst i Ae 10 för förrådsarbete.

Jämlikt riksdagens beslut förra året har inrättats två ingenjörstjänster i Ae 17, vilka enligt fångvårdsstyrelsens närmare bestämmande skall ställas till räjongingenjörernas förfogande alltefter arbetsläget inom de olika anstaltsgrupperna. Departementschefen föreslår att ytterligare fyra ingenjörstjänster i Ae 17 inrättas och att nu nämnda sex tjänster placeras med en inom varje räjong. För att åstadkomma ytterligare lättnad i fråga om arbetsläget inom arbetsdriften förordas vidare att sex tjänster som ingenjörbiträden i Ag 12 inrättas för anstaltsgruppernas ingenjörskontor. Nuvarande medelsanvisning för tillfällig biträdeshjälp föreslås utgå.

För att ge möjligheter till en bättre utbildning av fångvårdens tillsynspersonal föreslås att ett belopp av 165 000 kronor anvisas, varav 100 000 kronor beräknas under förevarande anslag och 65 000 kronor under anstalternas omkostnadsanslag. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om utbildningens anordnande.

I anledning av den tillstyrkta omändringen av anstalterna i Luleå, Örebro, Jönköping och Halmstad till specialanstalter för svårbehandlade förordas att nuvarande medelsanvisning under icke-ordinarieposten för gruppterapeutisk försöksverksamhet höjes med 35 000 kronor. Vidare förordas att ett belopp av 210 000 kronor för förstärkning av bevakningspersonalen anvisas under anslaget och att det får ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning av behovet besluta om inrättande av extra tjänster och sedermera för riksdagen anmäla vidtagna åtgärder.

Beträffande Jönköpingsanstalten tillstyrkes, att extra ordinarie tjänster inrättas för viss extra personal, bestående av 1 biträde i reglerad beford-

ringsgång, 2 yrkesmästare i Ag 11 resp. Ag 10 och 5 vaktkonstaplar i Ag 8, samt att medel för desamma beräknas under anslaget.

I fråga om den personalförstärkning som erfordras i anledning av utbyggnaden av anstalterna Tidaholm, Norrtälje och Hall förordas att för var och en av anstalterna Tidaholm och Norrtälje inrättas följande nya tjänster, nämligen för administration 1 fångvårdsassistent i Ae 17 och 1 kontorist i Ae 9, för arbetsdrift 1 ingenjör i Ae 17, 1 yrkesmästare i Ae 12, 2 yrkesmästare i Ae 11, 4 yrkesmästare i Ae 10 och en förste förman i Ae 9 (förråd) samt 1 ekonomibitråde i Ae 4. Beträffande anstalten Hall föreslås att följande extra tjänster inrättas, nämligen för administration 1 fångvårdsassistent i Ag 17, 1 kontorist i Ag 9 och 1 biträde i reglerad befordringsgång samt för arbetsdrift 2 yrkesmästare i Ag 11 och 4 yrkesmästare i Ag 10.

Då byggnadsarbetena icke torde bli slutförda före utgången av år 1961 beräknas medel för avlöningar för ett halvt budgetår.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att — sedan utredningsmannen slutfört sin översyn, vilken såvitt angår Norrtälje, Tidaholm och Hall kommer att avse anstalterna i utbyggt skick — besluta om inrättande av extra tjänster för den ytterligare bevakningspersonal, som kan komma att erfordras i anledning av utbyggnaden. Det föreslås att för ändamålet ett belopp av 155 000 kronor, avsett för ett halvt budgetår, beräknas under anslaget.

Personalförstärkningar för nya anstalter

Departementschefen förordar att de i propositionen å s. 101 intagna personalplanerna för Hinsebergs- och Växjöanstalterna fastställs. Personalplanerna upptar sammanlagt 107 tjänster, varav 70 tjänster vid Hinsebergsanstalten och 37 tjänster vid Växjöanstalten.

Det förutsättes att Kungl. Maj:t om så visar sig erforderligt skall kunna besluta om utökning av bevakningspersonalen även under löpande budgetår. Kungl. Maj:t anses vidare böra ha möjlighet att vidtaga sådana omdisponeringar av de i planerna ingående tjänsterna som kan visa sig nödvändiga under en övergångstid. Vid anslagsberäkningen hör avräknas de medel som anvisats för befintliga tjänster vid Växjöanstalten ävensom nuvarande medelsreserv för provisoriskt ianspråktagande av Hinseberg.

Vad angår den nya anstalten i Tillberga förordas att beslut nu fattas om inrättande av en extra tjänst som anstaltsdirektör i Ag 21. Det föreslås vidare att ett belopp av 335 000 kronor beräknas under anslaget och att det får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om inrättande av ytterligare extra tjänster efter hand som behov därav uppkommer.

Vissa övriga frågor

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar beräknas ett belopp av 2 200 kronor med anledning av beslutad höjning av årsarvodet till kroppssjukläkaren vid Långholmen samt för arvoden åt rådgivande psy-

kiater vid anstalterna Hinseberg och Växjö 4 200 kronor respektive 3 600 kronor. Vidare beräknas under avlöningsanslaget ett belopp av 13 100 kronor för höjd hyresersättning åt fångvårdens överläkare, varjämte nuvarande arvode om 1 500 kronor till portvakten vid Norrköpingsanstalten indragas.

En tidigare för byggnadskontrollant avsedd yrkesmästartjänst i Ao 13 föreslås indragen. Vidare anses ur personalförteckningen böra utgå en assistenttjänst i Ao 16, en tjänst som biträdande köksföreståndare i Ao 8 och 4 tjänster som köksföreståndare i Ao 8. Därjämte uppföres å övergångsstat en tjänst som köksföreståndare i Ao 11.

Med stöd av riksdagens bemyndigande har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 mars 1959 förklarat att vårdpersonalen vid ungdomsanstalten Roxtuna skall deltaga i elevernas måltider i den utsträckning som fångvårdsstyrelsen bestämmer samt att nämnda personal vid fullgörande av sådan skyldighet skall erhålla fri kost. Därest riksdagen inte har någon erinran häremot, föreslås nämnda bemyndigande med anledning av en av fångvårdsstyrelsen i skrivelse den 28 november 1960 gjord framställning få omfatta andra anstalter inom ungdomsgruppen ävensom en planerad avdelning för kvinnliga ungdomsfängelseelever vid kvinnoanstalten Hinseberg.

De i det föregående förordade förslagen medför med beaktande av sedvanliga grunder för beräkning av icke-ordinarieposten en ökning av medelsbehovet under anslaget med sammanlagt 2 115 000 kronor. På grund av automatiska utgiftsstegringar avseende lönerevision, höjning av rörligt tillägg, kompensation för höjda folkpensionsavgifter, ersättning för tjänstgöring å obekvämt arbetstid och tjänstetidsbefordran beräknas ett belopp av tillhoppa 3 952 000 kronor.

Anslaget föreslås alltså höjt med nämnda belopp och uppfört med 42 922 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Segerstedt Wiberg m. fl.* (I: 235) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors m. fl.* (II: 337) har hemställts, att riksdagen — till säkerställande av rationell psykologisk behandling av klienterna inom fyra blivande specialanstalter för svårbehandlade — ville under andra huvudtiteln anvisa ett belopp motsvarande löneförmåner till fyra assistentbefattningar i Ae 17 i enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag i stället för att godkänna Kungl. Maj:ts förslag om förstärkning med 35 000 kronor av medelsanvisningen under icke-ordinarieposten för gruppterapeutisk försöksverksamhet.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 337.

Utskottet. Såsom framgår av vad departementschefen anfört har fångantalet under hela 1950-talet oavbrutet stigit och även första halvåret 1960 visat en stegring. Under andra halvåret 1960 har dock en viss nedgång in-

träffat. Gjorda prognoser visar emellertid, såsom departementschefen framhållit, att det torde vara realistiskt att tills vidare räkna med en fortsatt stegring av fångantalet.

Mot bakgrunden av de sålunda redovisade prognoserna liksom även behovet av en effektivisering av vårdresurserna tillstyrker utskottet förslagen om sammanlagt 19 nya tjänster vid befintliga anstalter, huvudsakligen för en förstärkning av personalen för arbetsdriften, liksom även en medelsökning med 100 000 kronor för utbildning av fångvårdens tillsynspersonal.

I likhet med departementschefen finner utskottet det angeläget med en ökad differentiering av de intagna. Utskottet biträder därför förslaget om att använda anstalterna i Luleå, Örebro, Jönköping och Halmstad såsom specialanstalter för svårbehandlade samt att 245 000 kronor anvisas för förstärkning av bevakningspersonalen och för terapiverksamhet vid dessa anstalter. I motionerna I: 235 och II: 337 har föreslagits, att medel skulle anvisas för fyra assistenttjänster för säkerställande av rationell psykologisk behandling av klienterna inom dessa anstalter. Utskottet, som i likhet med motionärerna vill understryka vikten av en effektiv terapeutisk verksamhet vid dessa anstalter, anser emellertid, att denna verksamhet i avvaktan på närmare erfarenhet av den nya anstaltsorganisationen bör bedrivas som departementschefen föreslagit. Utskottet avstyrker alltså motionsyrkandena.

Den föreslagna personalförstärkningen med 33 tjänster ävensom en medelsanvisning med 155 000 kronor för bevakningspersonal i anledning av utbyggnaden av anstalterna Tidaholm, Norrtälje och Hall kan utskottet biträda. Utskottet tillstyrker även den föreslagna personalorganisationen för de nya anstalterna Hinseberg och Tillberga samt den ombyggda Växjöanstalten.

Utskottet har inte heller någon erinran mot att liksom för innevarande budgetår beräknas en medelsreserv under anslaget. Utskottet, som förutsätter att denna reserv tages i anspråk endast i den mån så visar sig oundgängligen erforderligt, kan godtaga det av departementschefen beräknade beloppet för medelsreserven, 1 738 000 kronor.

Då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 235 och II: 337

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fångvårdsanstalterna, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	11 874 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	727 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	20 507 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 166 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	648 000
	<hr/>
	Summa kronor 42 922 000

c) till *Fångvårdsanstalterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 42 922 000 kronor.

38:o) *Fångvårdsanstalterna*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 38, s. 103—106) föreslagit riksdagen att till *Fångvårdsanstalterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 20 322 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 18 254 000 kronor.

Departementschefen anmäler till en början, att fångvårdsstyrelsen i skrivelse den 4 juni 1960 gjort framställning om täckande av en brist, uppgående till 11 560 kronor 98 öre, som uppstått å kontot för de intagnas medel i räkenskaperna för fångvårdsanstalten Långholmen. Styrelsen har anfört att verkställd utredning i ärendet visat att bristen torde ha uppkommit med början år 1954, då anstaltsgrupperingen av fångvårdsanstalterna gav kamrerarekontoret vid Långholmen starkt ökade arbetsuppgifter utan att kontoret erhöll tillräcklig personal härför. I enlighet med av riksräkenskapsverket i utlåtande den 19 juli 1960 framställt förslag föreslås den anmälda bristen, därest riksdagen icke har någon erinran häremot, få täckas med anlåtande av anslaget till oförutsedda utgifter.

Departementschefen erinrar om vad som anförts vid behandlingen av fångvårdsanstalternas avlöningsanslag att nuvarande anslag *Fångvårdsanstalterna*: *Driftkostnader* för tillfälliga förläggningar skulle utgå och medelsanvisningen under anslaget fördelas på respektive poster under fångvårdsanstalternas avlönings- och omkostnadsanslag samt att ökade medel beräknats för utbildning av tillsynspersonal. En höjning av anslaget påkallas ytterligare genom det förslag som i det följande (punkt 51) framlägges angående anordnande av ett inackorderingshem i Stockholm för frigivna fångar m. fl. På grund av ovissheten om fångantalets utveckling är det i övrigt icke möjligt att annat än uppskattningsvis beräkna det erforderliga medelsbehovet. Departementschefen förordar att anslaget höjes med sammanlagt 2 068 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

		Ökning eller minskning
Sjukvård m. m. för personal	+	21 000
Reseersättningar	—	60 000
Bränsle, lyse och vatten	+	400 000
Övriga expenser	—	40 000
Inköp och underhåll av inventarier	+	20 000
Inköp och underhåll av bilar	+	20 000
Renhållning av fängelseområden och fängelselokaler	+	140 000
Utspisning	+	1 000 000
Beklädnad och sängkläder	+	100 000
Hälso- och sjukvård	+	180 000
Undervisning och fritidssysselsättning	+	2 000
Bibliotek vid fångvårdsanstalter	+	2 000
Omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna	+	213 000
Utbildning av personal	+	65 000
Understöd åt intagnas familjer	+	5 000
		<hr/>
	Summa kronor	+ 2 068 000

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför, att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 20 322 000 kronor.

39:o) *Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 107 och 108), vilket innebär anvisande med hänsyn till förefintlig reservation av allenast ett formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

40:o) *Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 108—110) hemställer utskottet, att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

41:o) *Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 110 och 111), vilket innebär anvisande med hänsyn till förefintlig reservation av allenast ett formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och transport av baracker m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

42:o) **Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhör fångvården, m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 111), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhör fångvården, m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 89 000 kronor.

43:o) **Interneringsnämnden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 112), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Interneringsnämnden* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 43 000 kronor.

44:o) **Ungdomsfängelnsnämnden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 112), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsfängelnsnämnden* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 kronor.

45:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, s. 112—117) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för skyddskonsulentorganisationen, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62, dels ock till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar för samma budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 992 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 601 000 kronor.

Departementschefen biträder beträffande distriktsindelningen fångvårdsstyrelsens förslag att nuvarande Västgöta-Dals distrikt delas i ett distrikt för Älvsborgs län och ett distrikt för Skaraborgs län. Med anledning härav föreslås inrättad en ny skyddskonsulenttjänst i Ae 19. Befattningshavaren anses tills vidare böra stationeras i Skövde.

Vidare förordas inrättande av sju skyddsassistenttjänster i Ae 17 och fem kanslibiträdestjänster i Ae 7. Under anslaget beviljade medel för extra skrivhjälp nedräknas härvid med 22 500 kronor. I fråga om samtliga nu nämnda tjänster föreslås det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om tjänsternas fördelning på olika distrikt.

Därjämte tillstyrkes att en skyddskonsulenttjänst i Ae 19 ordinarie sättes.

Slutligen beräknas för vikarier och psykiatrisk rådgivning ytterligare 11 000 respektive 3 000 kronor.

De förordade förslagen ökar medelsbehovet under anslaget med 213 000 kronor. För automatiska utgiftstegringar beräknas ett belopp av 178 000 kronor.

Utskottet. Med hänsyn till det stigande antalet villkorligt dömda och frigivna tillstyrker utskottet den föreslagna utbyggnaden av skyddskonsulentorganisationen med en skyddskonsulenttjänst, sju skyddsassistenttjänster och fem kanslibiträdestjänster.

Då utskottet inte heller i övrigt funnit anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för skyddskonsulentorganisationen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	383 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 144 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	434 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 000
	3 092 000

Summa kronor 1 992 000

c) till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 1 992 000 kronor.

46:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 117 och 118), vilket innebär en med 34 000 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 354 000 kronor.

47:o) **Övervakning av villkorligt dömda.** Kungl. Maj:t har (punkt 47, s. 118) föreslagit riksdagen att till Övervakning av villkorligt dömda för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 100 000 kronor.

Från anslaget bestrides kostnaderna för arvoden till övervakare över villkorligt dömda samt ersättning till sådan ledamot i övervakningsnämnd, vilken icke är lagfaren befattningshavare vid den domstol som tillsatt nämnden, för deltagande i sammanträde med nämnden.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt, att anslaget med hänsyn till det stigande antalet villkorligt dömda höjes med 300 000 kronor.

Departementschefen förordar i enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 400 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling haft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 441) och den andra inom andra kammaren av herr *Munktell m. fl.* (II: 513), i vilka hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning angående ersättning och formerna för densamma till personer, som anförtros och åtar sig övervakningsuppdrag samt att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om därav föranledda åtgärder,

dels ock en inom andra kammaren av fröken *Bergegren* väckt motion (II: 339), vari föreslagits att riksdagen — med hänsyn till vikten av att härför lämpade personer icke av enbart ekonomiska skäl vägrar att ställa sig till förfogande för uppdrag såsom övervakare — hos Kungl. Maj:t hemställer om en skyndsam utredning rörande formerna för beredande av förbättrade ekonomiska förhållanden för övervakare av villkorligt dömda och villkorligt frigivna samt att Kungl. Maj:t snarast framlägger de förslag var- till utredningen kan föranleda.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 513 och II: 339.

Utskottet. I motionerna I: 441 och II: 513 samt II: 339 har med något olika motiveringar föreslagits en skyndsam utredning rörande ersättningen till övervakare. Motionärerna har därvid särskilt pekat på behovet av ersättning för de omkostnader som övervakningsuppdraget medför.

För en effektiv kriminalvård är eftervården av avgörande betydelse. Även om tyngdpunkten i denna måste ligga hos den statliga skyddskonsulentorganisationen, är det frivilliga arbete som utföres genom organisationer och enskilda övervakare av stor vikt. Utskottet anser i likhet med motionärerna, att åtgärder som kan bidra till att stimulera de enskilda insatserna på detta område är av stort värde. Utskottet är emellertid inte berett att nu närmare ange vilka vägar som därvid lämpligen bör väljas. I detta sammanhang bör även erinras om att frågan om en utbyggnad av skyddskonsulentorganisationen för närvarande behandlas av 1956 års eftervårdsutredning, vilken torde komma att avlämna sitt betänkande under innevarande år. Enligt utskottets mening synes det naturligt, att frågan om åtgärder för att effektivisera övervakarnas verksamhet kommer under bedömande i samband med prövningen av nämnda betänkande. Då utskottet anser sig kunna utgå från att så blir fallet utan att detta särskilt påkallas av riksdagen, torde motionerna icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för nästa budgetår, hemställer,

I. att riksdagen må till *Övervakning av villkorligt dömda* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor;

II. att motionerna I: 441 och II: 513 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionen II: 339 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

48:o) *Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 118 och 119), vilket innebär en höjning av anslaget med 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

49:o) *Kurser för övervakare, tillsynsmän och personundersökare.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 119), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för övervakare, tillsynsmän och personundersökare* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

50:o) *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 119 och 120), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 1 000 000 kronor.

51:o) *Bidrag till svenska skyddsförbundet.* Kungl. Maj:t har (punkt 51, s. 120—123) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder för statsbidrag till anordnande och drift av ett inackorderingshem i Stockholm för frigivna fångar m. fl., dels ock till Bidrag till svenska skyddsförbundet för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 430 000 kronor.

Anslaget, från vilket bestrides i huvudsak kostnader för bidrag till skydds-föreningar, anslutna till svenska skyddsförbundet, är i gällande riksstat uppfört med 280 000 kronor.

Föreningen Skyddsvärnet i Stockholm har inkommit med framställning om statsbidrag till anordnande och drift av ett inackorderingshem i Stockholm för frigivna fångar m. fl.

Departementschefen anför, att ett inackorderingshem för frigivna fångar

m. fl. liknande det som föreningen skyddsvärnet i Stockholm planerat sedan några år finns i Göteborg. Verksamheten vid detta hem bedrivs av skyddsvärnets förening därstädes. Såväl Göteborgs stad som staten har bidragit till kostnaderna för hemmets anordnande. I fråga om kostnaderna för hemmets drift har staten åtagit sig att svara för hyreskostnaden samt därutöver för ett på visst sätt beräknat, för år maximerat driftunderskott. Tillkomsten av det nya hemmet i Stockholm förutsätter även att bidrag till anordnande och drift lämnas från kommunalt och statligt håll.

Verksamheten vid det planerade hemmet i Stockholm är avsedd att bedrivas efter i stort sett samma riktlinjer som verksamheten i Göteborg. Hemmet i Stockholm skall dock ha 30 platser, medan hemmet i Göteborg har 12 platser. En annan skillnad består däri att medan hemmet i Göteborg erbjuder helinackordering, i Stockholm en begränsad kosthållning kommer att tillhandahållas.

I likhet med både eftervårdsutredningen och fångvårdsstyrelsen anser departementschefen att det initiativ som föreningen i Stockholm tagit är värt det allmännas stöd.

Enligt vad inhämtats har Stockholms stad ännu icke fattat beslut i anledning av föreningens framställning. Under förutsättning att föreningen från staden kan erhålla medverkan i minst den omfattning, som föreningen begärt, föreslår departementschefen att föreningen av statsmedel erhåller det begärda anordningsbidraget, uppgående till 150 000 kronor. Fördelat efter det föreslagna platsantalet motsvarar bidraget det statsbidrag som f. n. utgår till anordnande av inackorderingshem för alkoholmissbrukare. Vidare förordas att medel anvisas för täckande av driftunderskott vid hemmet, beräknat till högst 60 000 kronor årligen. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de närmare villkoren för bidragen.

För anordningsbidraget anses medel böra anvisas under förevarande anslag, medan bidraget till driftkostnader i likhet med motsvarande bidrag till inackorderingshemmet i Göteborg torde få bestridas från fångvårdsanstalternas omkostnadsanslag. Det nya inackorderingshemmet torde kunna färdigställas för sitt ändamål tidigast i början av år 1962. Vid anmälan av medelsbehovet under sistnämnda anslag har därför tills vidare endast räknats med driftbidrag för högst ett halvt år.

Anslaget föreslås höjt med det för anordningsbidrag till inackorderingshemmet i Stockholm föreslagna beloppet och upptaget med 430 000 kronor.

Utskottet. Den effektivisering av eftervården som ett inackorderingshem i Stockholm skulle innebära finner utskottet synnerligen värdefull. Utskottet tillstyrker därför att statsbidrag utgår för ändamålet i enlighet med vad departementschefen förordat.

Utskottet, som inte heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokol-

let över justitiedepartementens ärenden för den 3 januari 1961 förordade grunder för statsbidrag till anordnande och drift av ett inackorderingshem i Stockholm för frigivna fångar m. fl.;

b) till *Bidrag till svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1961/62 anvisa ett anslag av 430 000 kronor.

Diverse

52:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark. Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 52—55, s. 124 och 125) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1961/62 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond* 5 721 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 1 282 000 kronor;

c) till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* 153 000 kronor; samt

d) till *Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg* 49 000 kronor.

53:o) **Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 125 och 126) samt under erinran att anslaget, som i gällande riksstat uppförts med ett formellt belopp av 1 000 kronor, med hänsyn till förefintlig reservation ansetts kunna jämväl för nästa budgetår uppföras med allenast formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kronor.

54:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. inom privaträttens område.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57, s. 126), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. inom privaträttens område* för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kronor.

55:o) **Bidrag till Nordisk årsbok m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 126), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Nordisk årsbok m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

56:o) Uppgående av gränsen mot Norge m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 127), vilket innebär en ökning av anslaget med 45 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppgående av gränsen mot Norge m. m.* för budgetåret 1961/62 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

Stockholm den 28 februari 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, Bergman, Holmqvist, Per Jacobsson, Bengtson, Fritz Persson, Ragnar Bergh, Svärd, Bertil Petersson, Edström och Bengt Gustavsson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Malm-borg, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Almgren, Nilsson i Göingegården, Andreasson, fröken Elmén, herrar Lassinantti, Gustafsson i Uddevalla, Gustafsson i Skellefteå, Andersson i Knäred och fru Holmberg.

Reservationer

1) vid *punkten 1* (Statsrådsberedningen: Avlöningar)

a) av herrar *Ragnar Bergh* och *Svärd*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 440 och II: 496 samt II: 514 och att utskottets yttrande och hemställan därför bort ha följande lydelse:

»Enligt vad utskottet inhämtat har författningsutredningen i ett år 1958 avgivet delbetänkande förordat inrättande av ett särskilt regeringskansli med ett statsråd utan departement som chef. I personalorganisationen skulle förutom en expediteschef och en lagbyråchef m. fl. även ingå statsministerns handsekreterare. Något av författningsutredningens ifrågavarande betänkande föranlett förslag har icke förelagts riksdagen. Icke heller har

något skäl anförts, som skulle motivera att riksdagen utan avbidan därpå inrättar den nu föreslagna tjänsten. Utskottet avstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en tjänst som byråchef i Br 2 för statsministerns handsekreterare, i anledning varav medelsanvisningen bör minskas med 8 000 kronor.

Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 440 och II: 496 samt II: 514

a) avslå Kungl. Maj:ts förslag om bemyndigande att ändra personalförteckningen för statsrådsberedningen;

b) godkänna följande avlöningsstat för statsrådsberedningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till statsråden utan departement, <i>förslagsvis</i>	255 000
2. Lönefyllnad åt statsministern	6 000
3. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	130 000
4. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	155 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	150 000
6. Kompensation för höjda folkpesionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000
	Summa kronor 705 000

c) till *Statsrådsberedningen*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 anvisa ett förslagsanslag av 705 000 kronor.»

b) av herr *Staxäng*

c) av fröken *Elmén*

2) vid *punkten 37* (Fångvårdsanstalterna: Avlöningar) av fröken *Elmén*.